

กลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา

จังหวัดลำปาง¹

Decentralization Mechanism in the Promotion of Quality of Life of Local
Administrative Organization A Case Study of Na Saeng Subdistrict Administrative
Organization, Ko Kha District, Lampang Province

สุนิสา ศรีธิยาพร²

ผศ.ดร.พีระพงษ์ ภัททีริ³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ศึกษาผลการดำเนินงานตามกลไกกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์มีจำนวน 5 คน ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง นักพัฒนาชุมชน นัก

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่องกลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ที่ได้ผ่านการสอบเรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผศ.ดร.พีระพงษ์ ภัททีริ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

ทรัพยากรบุคคล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ และนักวิชาการศึกษา
ปฏิบัติการ

ผลการศึกษา พบว่า กลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ
องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง หัวใจสำคัญ คือ การสร้างเครือข่าย การบูรณาการ และ
การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ผลการดำเนินงานตามกลไกกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริม
คุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล
นาแสง ได้ดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตทางด้านกายภาพ คือ ที่อยู่อาศัย ด้านสังคม
ได้แก่ อาชีพ สิ่งแวดล้อม การศึกษา สุขภาพ และความมั่นคง ด้านจิตวิทยา จะส่งเสริม
สุขภาพจิตกับสุขภาพกายร่วมกัน ปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจด้านงาน
ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง มีดังนี้ 1. ปัญหาในการ
สื่อสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับกฎหมาย 2. การทำความเข้าใจในการสื่อสารกับชุมชน
3. การขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงานด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 4. การส่งเสริม
อาชีพของชุมชนที่มีลักษณะคล้าย ๆ กันกับชุมชนอื่น เกิดการผลิตซ้ำ และองค์การ
บริหารส่วนตำบลนาแสงไม่ได้มีสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นของตนเอง 5. การ
ขาดความร่วมมือจากผู้นำชุมชนบางชุมชนในการประสานงานต่าง ๆ

บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น คือ การกระจายอำนาจ (Decentralization) ผู้
ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณะ
ของท้องถิ่นด้วยตนเอง ตามภารกิจ หน้าที่ที่ระบุให้ดำเนินการอย่างชัดเจน มีพื้นที่
รับผิดชอบชัดเจน มีผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งโดยตรง จากประชาชนหรืออาจจะได้รับ
ความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น ท้องถิ่นในฐานะผู้รับมอบอำนาจจะต้องมี ความ
รับผิดชอบต่อการดำเนินการและการตัดสินใจของตนเอง การจัดระเบียบราชการบริหาร
ส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันมีอยู่ 2 ระบบ คือ (1) ระบบทั่วไปที่ใช้แก่ท้องถิ่นทั่วไป ซึ่งใน
ปัจจุบันมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหาร

ส่วนตำบล “องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติ บุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (ชน ศักดิ์ สายจำปา, หน้า 20,21) (2) ระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่งซึ่งในปัจจุบันมี อยู่ 2 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษา เรื่องกลไกการกระจายอำนาจด้าน งานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะหยิบยกในส่วนของ องค์การบริหารส่วนตำบล เพียงรูปแบบเดียว โดยใช้พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล นาแสง อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ จากหัวข้อเรื่องผู้ศึกษามุ่ง ประเด็นไปที่การกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่า ความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชนต้องมีหลักคำประกันการดำรงอยู่ในสังคม โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพชีวิตที่มีความมั่นคง เช่น ความมั่นคงด้านอาชีพ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น รวมถึงมีความปลอดภัยทั้งร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ผู้ศึกษาจึงอยากทราบว่ากลไกการกระจายอำนาจด้านงาน ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงมีด้านใดบ้าง ผลการ ดำเนินงานตามกลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลนาแสงเป็นอย่างไรบ้าง ปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจด้านงาน ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงมีประเด็นใดบ้าง และ เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริม คุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษากลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามกลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งเป็น ปฐมภูมิ และทุติยภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้ศึกษาเลือกใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยมีการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อทราบถึงแนวคิด และข้อมูลในกลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง การดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรค รวมถึงแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพ

ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลที่ได้ จากหนังสือ บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) การบริหารปกครองท้องถิ่น (Local Governance) การกระจายอำนาจ (Decentralization) และแนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of Life) เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาเบื้องต้น

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2562 ถึง 12 ตุลาคม พ.ศ.2562

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM)

จากการศึกษา Land (2000 หน้า 304-305) ได้อธิบายถึง “การจัดการภาครัฐ” ว่าเป็นทฤษฎีทั่วไปที่เกี่ยวกับวิธีการทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จของรัฐบาล วิธีจัดหาบริการ และให้บริการแก่ประชาชน การจัดการภาครัฐแนวใหม่ไม่ได้เกี่ยวกับการเมือง แต่เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่รัฐสภาตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว ข้ออ้างหลักของการจัดการภาครัฐ คือ การบริหารภาครัฐ (Public Administration) ดั้งเดิม และอาจถูกแทนที่ด้วยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ การทดแทนนี้เป็นความทะเยอทะยานที่สำคัญของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตลอดศตวรรษที่ 20 ถือกันตลอดว่าการบริหารภาครัฐเป็นเครื่องมือหลักของรัฐบาล การบริหารภาครัฐมีหลายความคิด และหลายสถาบัน แต่ถ้าการจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นฝ่ายถูกการสอนในมหาวิทยาลัยต้องเปลี่ยนแปลงการจัดการภาครัฐแนวใหม่เป็นการเปลี่ยนแปลงสุดขีด ไม่เพียงการปฏิบัติ แต่ยังเป็นการสอนด้วยสิ่งที่มีการจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยมี 2 ประการ ประการแรก ระบบราชการไม่ใช่วิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการบริหารภาครัฐเมื่อใครคนใดคนหนึ่งต้องค้นหาเครื่องมืออื่นมากกว่ากฎหมายปกครองและกระบวนการงบประมาณแบบจารีตจะเกิดคำถามตามมาทันทีว่าอะไรที่ใช่แทนกฎหมายปกครอง และการจัดสรรงบประมาณ และประการที่สอง การจัดการภาครัฐแนวใหม่เห็นว่าการจัดการตามสัญญาเป็นคำตอบต่อคำถามนี้ (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2556, หน้า 5-6 อ้างถึงใน พระมหาไพฑูริย์ วรรณบุตร)

2. แนวคิดการบริหารปกครองท้องถิ่น (Local Governance)

จากการศึกษา แนวคิดการบริหารปกครองท้องถิ่น สมคิด เลิศไพฑูรย์ ได้ให้นิยามการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า เป็นการให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การปกครองตนเองโดยประชาชน ในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลาง จัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ (โกวิท พวงงาม, 2549, หน้า 3 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557, หน้า 11)

3. แนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization)

จากการศึกษา แนวคิดการกระจายอำนาจ ปธาน สุวรรณมงคล (2554 อ้างถึงใน วุฒิสาร ตันไชย, 2557, หน้า 13) อธิบายความหมายของการกระจายอำนาจว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่นให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบท โดยอาจมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น หรือรวมศูนย์อำนาจกลับสู่ศูนย์กลางได้ตามสถานการณ์ หรือทิศทางของผู้มีอำนาจทำให้การกระจายอำนาจมีความเป็นพลวัตบริบททางสังคม ทำให้การกระจายอำนาจ คือ “การจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับภาคส่วนอื่นในสังคมในทิศทางที่รัฐให้ภาคส่วนอื่นมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจรัฐ และมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะ หรือการดำเนินการในกิจการอื่นใดที่จำเป็นตามที่รัฐเห็นสมควร

4. แนวคิดคุณภาพชีวิต (Quality of Life)

จากการศึกษา แนวคิดคุณภาพชีวิต สุกัญญา มาลาอี (2547, หน้า 19 อ้างถึงใน ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวลัย, 2559, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของ คุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิต นั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้งภายใน และภายนอกของมนุษย์ ได้แก่ ด้านจิตใจ ความรู้ ความสามารถ อารมณ์ และความรู้สึก ด้านร่างกาย คือ ความมีสุขภาพกายที่ดี สภาพความเป็นอยู่และสภาพ การดำรงชีวิตที่ดีในสังคม ฉะนั้นคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็น

ชีวิตที่มีความสุขกาย สุขใจ และสามารถ ดำรงชีวิตด้วยการปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อม และบริบทของสังคมได้ตามสภาวะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงกลไกกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
2. ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานตามกลไกกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ กลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรในพื้นที่ ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง ในส่วนของสำนักปลัด ซึ่งมีประชากร จำนวน 9 คน และมีประชากรที่เป็นเป้าหมาย คือ ข้าราชการผู้ที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแลการทำงานด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 คน ได้แก่ นายกองการบริหารส่วนตำบลนาแสง นักพัฒนาชุมชน นักทรัพยากรบุคคล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติการ และนักวิชาการศึกษา ปฏิบัติการ การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือ และวิธีการที่

ใช้ในการศึกษา คือ การสร้างแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

กลไกการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

จากการศึกษา พบว่า การกิจถ่ายโอนด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีขอบเขตความรับผิดชอบในเรื่องสวัสดิการคุณภาพชีวิตในรูปแบบของการจ่ายเบี้ยต่าง ๆ การส่งเสริมอาชีพ การศึกษา สุขภาพกายและจิตใจ ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม จะดำเนินงานในรูปแบบของการดูแล ส่งเสริม ช่วยเหลือ และแก้ไข ซึ่งความรับผิดชอบจะอยู่ในส่วนของสำนักปลัด และกระจายลงไปให้แก่ นักพัฒนาชุมชน และนักวิชาการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบ ภาครัฐส่วนกลางไม่ได้มีการถ่ายโอนบุคลากรมายังองค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับการถ่ายโอนมาด้วยแต่อย่างใด โดยภาพรวมของการบริหารองค์กรได้มีการปรับเปลี่ยนข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลในบางเรื่อง แต่ในส่วนของด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนแต่อย่างใด การจัดตั้งงบประมาณเป็นไปตามความต้องการของประชาชน เพราะก่อนที่จะมีการจัดตั้งงบประมาณทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงจะลงพื้นที่แต่ละหมู่บ้านเพื่อทำการประชาคมภายในหมู่บ้านว่าปัจจุบันชุมชนมีปัญหาในเรื่องอะไร มีความต้องการทางด้านไหน อยากให้ทางราชการดำเนินการในเรื่องใด และนำมาวิเคราะห์ เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา จึงทำให้เกิดมาจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงจึงนำข้อมูลในตรงนี้ไปประเมิณการจัดตั้งงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ในบางเรื่องจึงทำให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน สำนักปลัดเป็นผู้ดูแลด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีบุคลากร จำนวน 9 คน แต่มี

ผู้รับผิดชอบหลักอยู่ 1 คน คือ นักพัฒนาชุมชน และนักวิชาการศึกษา ที่รับผิดชอบงานทั้งหมดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลนาแสง นักพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ในเรื่องของสวัสดิการคุณภาพชีวิต การส่งเสริมอาชีพ สุขภาพกายและจิตใจ ที่อยู่อาศัย การป้องกันภัย และสิ่งแวดล้อม และนักวิชาการศึกษา รับผิดชอบในเรื่องการศึกษาเพียงเรื่องเดียว หลังจากนั้นได้กระจายภารกิจไปสู่ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อดำเนินงานควบคู่กันไป

ผลการดำเนินงานตามกลไกกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

จากการศึกษา พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านกายภาพ จะส่งเสริมในเรื่องความเป็นอยู่ของประชาชน จากการสำรวจบ้าน ความเป็นอยู่ เพื่อนำมาพิจารณาถึงความสำคัญในการรับการช่วยเหลือ ปรับปรุง ซ่อมแซม บ้าน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสังคม ดูแลในหลากหลายมิติ ทั้ง สวัสดิการคุณภาพชีวิต เบี้ยต่าง ๆ ทั้งเบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการ เป็นต้น การส่งเสริมอาชีพ การศึกษา สุขภาพกายดีและจิตใจดี สิ่งแวดล้อมเป็นมิตร และความมั่นคงปลอดภัยของประชาชน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านจิตวิทยาต้องดำเนินการไปพร้อมกับสุขภาพร่างกาย เพราะสุขภาพจิตดีสุขภาพกายก็ย่อมดีตามไปด้วย ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านใดด้านหนึ่ง บริหารงานเท่ากันในทุก ๆ ด้าน เพียงแต่บางช่วงเวลาจะเน้นบางเรื่องเป็นพิเศษ เพราะขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ และสภาพการณ์ ณ เวลานั้น โครงการที่สำเร็จลุล่วง และเห็นเป็นรูปธรรม ประชาชนสามารถมองเห็น และจับต้องได้ ในการเข้าไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้ ลานเอนกประสงค์ เครื่องออกกำลังกาย สนามกีฬา ศาลาเอนกประสงค์ ตลาดชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ก่อสร้างจรปิด โคมไฟพลังงานแสงอาทิตย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาแสง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหาดปู้ด้าย เป็นต้น โครงการที่จัดตั้งไปแล้ว หรือดำเนินการอยู่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน เพราะแต่ละ โครงการ

เริ่มต้นจากประชาชนตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว ซึ่งแต่ละหมู่บ้านก็ได้รับการจัดสรรที่แตกต่างกัน ไปบ้างเรื่องจะขึ้นอยู่กับความต้องการ และบริบทของหมู่บ้านนั้น ๆ

ปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

จากการศึกษา พบว่า ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอนภารกิจด้าน งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ 1. บุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านส่งเสริม คุณภาพชีวิต 2. การทำความเข้าใจกับชุมชน 3. การสื่อสารเกี่ยวกับข้อระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย 4. การขาดความร่วมมือจากผู้นำชุมชนบางชุมชน 5. องค์การบริหารส่วนตำบล นาแสงยังหาอัตลักษณ์ไม่ได้ และไม่ได้มีสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 6. การ ส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนมีลักษณะคล้ายกับชุมชนอื่น หรือ ตำบลอื่น จึงเกิดการ ผลิตซ้ำ

ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพ ชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

จากการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการกระจายอำนาจด้าน งานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง มีดังนี้ 1. การสร้างความ เข้าใจในการสื่อสารให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้กระทำ 2. การสร้างเครือข่ายกับผู้นำ ชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) และอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อประสานการทำงานได้รวดเร็ว 3. การให้ความสำคัญกับผู้นำ ชุมชน เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง 4. การ วางแผนประเมินการล่วงหน้าในการบริหารจัดการองค์กร

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เมื่อนำมาพิจารณาในภาพรวมตามแนวคิดเกี่ยวกับการ จัดการภาครัฐแนวใหม่ แนวคิดการบริหารปกครองท้องถิ่น แนวคิดการกระจายอำนาจ และแนวคิดคุณภาพชีวิต สามารถอธิบายได้ดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า การกระจายอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง สอดคล้องกับ แนวคิดการกระจายอำนาจในการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และได้ดำเนินงานด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 นางสาวรณิษฐา รัชชพลังกุล (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 กันยายน 2562) ได้แก่ สวัสดิการคุณภาพชีวิต ในรูปแบบเบี้ยต่าง ๆ เบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยผู้พิการ เบี้ยผู้ด้อยโอกาส การศึกษา สุขภาพกายและจิตใจ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม และการป้องกันภัย ไม่มีการถ่ายโอนบุคลากรจากส่วนกลางมาทำภารกิจ มีการออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในบางเรื่องการตั้งงบประมาณเพียงพอแต่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ โดยโครงสร้างการดำเนินงานด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตจะอยู่ในส่วนของสำนักปลัด ซึ่งมีบุคลากร จำนวน 9 คน แต่จะมีนักพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตเกือบทั้งหมด นักวิชาการศึกษา และกระจายอำนาจให้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ส.อบต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งตรงกับแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

ในส่วนของผลการดำเนินงานตามกลไกกระจายอำนาจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้ดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต สอดคล้องกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของธนิดา ชีรัตน์ ดังนี้ 1. ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากร และสภาพที่อยู่อาศัย 2. ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความมั่นคง ของครอบครัว 3. ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องในชีวิต ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนาแสงได้ดำเนินด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านกายภาพ คือ ที่อยู่อาศัย 2. ด้านสังคม ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพ สิ่งแวดล้อม การศึกษา สุขภาพ และความมั่นคง 3. ด้านจิตวิทยา จะส่งเสริมสุขภาพจิตกับสุขภาพกายร่วมกัน

การบริหารการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง เป็นไปตามแนวคิดการปกครองท้องถิ่น ตามรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีองค์ประกอบ

ปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ดังที่ ประทาน คงฤทธิศึกษากร (ม.ป.ป., หน้า 138 อ้างถึง
ใน สถาบันพระปกเกล้า, 2559) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบปกครองส่วนท้องถิ่นไว้
ดังนี้ 1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง 2. มีสภาและผู้บริหาร
ระดับท้องถิ่นมีที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญ 3. มี
อิสระในการปกครองตนเอง 4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม 5. มี
งบประมาณรายได้ที่เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ 6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง 7.
มีอำนาจท้องถิ่นที่เหมาะสมต่อการให้บริการ 8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของ
ท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท 9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็น
หน่วยงานระดับรองของรัฐ

ในส่วนของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง พบว่ามีทั้ง
ความสอดคล้อง และไม่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ สอดคล้องใน
1. การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน เห็นได้จากโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว
จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 นางสาววรนิษฐา ชวัชพลังกุล (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5
กันยายน 2562) กล่าวว่า โครงการของงานด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ได้แก่ ลาน
เอนกประสงค์ เครื่องออกกำลังกาย สนามกีฬา ศูนย์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาแสง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
บ้านหาดปู่ดำ 2. ลดการควบคุมจากส่วนกลางและเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่
หน่วยงาน เห็นได้จากผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 นางสาวสุรินทร์ กุณวงศ์ (สัมภาษณ์ส่วน
บุคคล, 21 กันยายน 2562) กล่าวว่า บุคลากรไม่เพียงพอต่อภารกิจที่ได้รับในส่วนของ
งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3. การกำหนด การวัด และการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงาน
ทั้งในระดับองค์กร และระดับบุคคล ที่ไม่สอดคล้อง คือ 4. การสร้างระบบสนับสนุนทั้ง
ในด้านบุคลากร เทคโนโลยี เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถทำงานได้อย่างบรรลุ
วัตถุประสงค์ 5. การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง เพื่อประเมินศักยภาพในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการกิจดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ในการดำเนินงานที่ให้รายละเอียดคลึกลงไป
3. ควรศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนในการพัฒนาเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

บรรณานุกรม

การกระจายอำนาจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2562, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php>

การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2562, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่>

การปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiQnPiq5PLjAhXHOo8KHTF1CswQFjAFegQIAhAB&url=http>

จุฬารัตน์ คนเพียร. (2558). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสองคลอง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. งานนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป.

ชมภูนุช หุ่นนาค. (2560). การจัดการภาครัฐแนวใหม่: การเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างผลิตภาพสูงสุด. วารสารวิจัยองค์การปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), ปีที่ 7, ฉบับที่ 3, หน้า 134-135.

ปรากฏทิพย์ ภักดีศิริไพโรวัลย์. (2559). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. สารนิพนธ์ปริญญา สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม.

วัลลภา เชยบัวแก้ว. กรอบแนวคิดคุณภาพชีวิต (Conceptual Framework of “Quality of Life”). สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKewjG7-Wx3vLjAhXBRY8KHeTYB58QFjAAegQIBhAC&url>

วุฒิสาร ตันไชย. (2557). การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ และอดงกต สารกาล. ว่าด้วยแนวคิดการบริหารจัดการปกครองท้องถิ่น, ปีที่ 1, ฉบับที่ 2, หน้า 87-91.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). สารสังเขปประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้านการปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร.

หนังสือรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สืบค้น เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2562, จาก https://drive.google.com/file/d/0B_chJTaNUH8BY0NrYU1wS0hqMkU/view